Trafikutskottets betänkande

1983/84:2

om sammanslagning av trafiksäkerhetsverkets och vägverkets verksamhetsområden

Motionen

I motion 1982/83:1963 av Birger Rosqvist (s) yrkas att riksdagen hos regeringen begär överväganden och förslag om sammanslagning av trafiksäkerhetsverkets verksamhet med vägverkets.

Enligt motionen ligger de två verkens uppgifter varandra mycket nära i väsentliga delar. Båda är också numera lokaliserade till Borlänge i samma fastighet. Motionären framhåller att de ekonomiska problemen i Sverige gör att det nu kanske mer än någonsin är viktigt att söka undvika dubbelarbete och onödig byråkrati inom statliga verk. Han anser att väsentliga uppgifter som åvilar såväl trafiksäkerhetsverket som vägverket skulle kunna samordnas t. o. m. i sådan grad att de båda verken kunde bli ett enda. Därmed skulle rationaliseringsvinster kunna göras och – med totalt bibehållna statliga budgetinsatser – ännu bättre effekt kunna uppnås i det trafiksäkerhetsarbete som nuvarande båda verk är engagerade i.

Remissyttrandena

Över motionen har yttranden begärts av rikspolisstyrelsen, vägverket, trafiksäkerhetsverket, statens väg- och trafikinstitut, statskontoret och Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Se *bilaga* till detta betänkande.

Statens vägverk framhåller i sitt remissyttrande att en samordning av vägverket och trafiksäkerhetsverket bör innebära att möjligheterna till ett effektivare resursutnyttjande kan förbättras genom att de tre för trafiksäkerheten så väsentliga faktorerna människa, fordon och vägmiljö därmed skulle behandlas inom ett och samma verk. Vägverket föreslår *att* en utredning tillsätts med uppgift att närmare överväga en samordning av trafiksäkerhetsverkets och vägverkets resurser, *att* utredningen klargör om hela trafiksäkerhetsverkets verksamhet skall samordnas med vägverkets eller om delar av verksamheten bör överföras till andra verk eller organisationer samt *att* utredningsarbetet bedrivs skyndsamt.

Trafiksäkerhetsverket delar motionärens uppfattning att vägverkets och trafiksäkerhetsverkets uppgifter i väsentliga delar ligger varandra mycket nära. I andra delar gäller detta också rikspolisstyrelsen, skolöverstyrelsen, länsstyrelserna och i viss utsträckning också en del andra statliga myndigheter. Enligt instruktionen åligger det trafiksäkerhetsverket att verka för lämplig samordning av trafiksäkerhetsarbetet. Samordningsuppgiften innebär enligt trafiksäkerhetsverket ett betydande engagemang för en verksledning. Att fortsätta nuvarande engagemang och dessutom utveckla planeringen och samordningen enligt statsmakternas beslut år 1982 (prop. 1981/82:81, TU 1981/82:26, rskr 1981/82:231) samtidigt som verksledningsansvaret utökas till att omfatta de båda nuvarande centralförvaltningarna i Borlänge, registeravdelningen i Örebro, 24 vägförvaltningar, 7 byggnadsdistrikt och 7 distrikt för förarprov, fordonsteknisk kontroll och trafiksäkerhetsinformation m. m., torde enligt trafiksäkerhetsverket inte vara rationellt vare sig från väghållningssynpunkt eller allmän trafiksäkerhetssynpunkt.

Statens väg- och trafikinstitut har beslutat avstå från att lämna något yttrande.

Rikspolisstyrelsen framhåller, att från de synpunkter styrelsen har att beakta, inget finns att erinra mot bifall till motionen.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) framhåller att en eventuell sammanslagning inte får leda till att trafiksäkerhetsarbetet minskar. NTF förordar att frågan skyndsamt utreds.

Statskontoret anser att det finns starka skäl att överväga en samordning av myndighetsorganisationen inom vägtrafikområdet genom en sammanslagning av trafiksäkerhetsverket och vägverket. Därmed skulle en myndighet få det samlade ansvaret för vägtrafiken och säkerheten på vägarna. Avvägningen mellan framkomlighet och trafiksäkerhet skulle på det viset ske i ett sammanhang. Med en sammanslagen organisation skulle risken för dubbelarbete minska. Möjligheterna till besparingar inom administrationen bör enligt statskontoret vara goda då trafiksäkerhetsverket och vägverket är belägna i samma fastighet i Borlänge. Statskontoret anser vidare att vissa av trafiksäkerhetsverkets uppgifter skulle kunna föras över till annan huvudman än vägverket. Statskontoret som tillstyrker att frågan utreds är berett att på kort tid översiktligt belysa olika handlingsalternativ.

Utskottet

Riksdagen fattade i april 1982 beslut om riktlinjer för det framtida trafiksäkerhetsarbetet (prop. 1981/82:81, TU 1981/82:26, rskr 1981/82:231). Som mål för detta arbete angavs därvid i propositionen bl. a. *att* antalet

dödade och skadade i trafiken fortlöpande skall minskas, *att* risken att dödas och skadas i trafiken kontinuerligt skall minskas för varje grupp av trafikanter samt *att* denna risk bör minskas i högre grad för de oskyddade trafikanterna än för de skyddade. Barns och handikappades säkerhet skall därvid särskilt beaktas.

Dessa mål som är uttryck för en hög ambitionsnivå vad gäller trafiksäkerhetsarbetet bör enligt utskottets mening ligga fast. Det är som motionären framhåller angeläget att detta arbete organiseras på ett så effektivt sätt som möjligt. Utskottet konstaterar för sin del att praktiskt taget samtliga remissinstanser anser att sannolikheten är stor att en ökad samordning av trafiksäkerhetsarbetet leder till såväl en slagkraftigare organisation som ekonomiska besparingar. De förordar därför att frågan skyndsamt utreds.

Även utskottet har vid sin prövning funnit att en utredning av frågan är angelägen. Utredningen bör vara förutsättningslös. Det betyder bl. a. att den inte bör begränsa sitt arbete till att studera konsekvenserna av en sammanslagning av vägverket och trafiksäkerhetsverket. Även andra organisatoriska förändringar av trafiksäkerhetsarbetet bör övervägas. Det gäller t. ex. frågan om vissa av trafiksäkerhetsverkets arbetsuppgifter bör överföras till annan huvudman än vägverket.

Utskottet vill också understryka att utredningen inte enbart bör kartlägga de ekonomiska konsekvenserna av en ökad samordning av trafiksäkerhetsarbetet. Det är också väsentligt att belysa hur olika organisationsförslag påverkar kvaliteten i detta arbete.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagens revisorer f. n. granskar nuvarande fördelning av ansvaret för vägtrafiksäkerheten. Studien syftar bl. a. till att ge en överblick över de olika statliga myndigheter, kommunala organ och enskilda organisationer som är engagerade i trafiksäkerhetsarbetet, deras arbetsuppgifter samt de samarbetsformer och styrsystem som tillämpas på central, regional och lokal nivå. Eventuella samordningsproblem och tendenser till dubbelarbete skall belysas. Revisorernas granskning är dock enligt vad utskottet erfarit ingen organisationsutredning. Den kommer sålunda inte att kartlägga ekonomiska och andra konsekvenser av olika organisationsförslag.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att en utredning, med parlamentariskt inslag, bör tillsättas med uppgift att förutsättningslöst studera ekonomiska och andra konsekvenser av en ökad samordning av trafiksäkerhetsarbetet. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och regeringens ställningstagande snarast föreläggas riksdagen, dock senast under 1984/85 års riksmöte.

Vad utskottet nu anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:1963 (s) – om sammanslagning av trafiksäkerhetsverkets och vägverkets verksamhetsområden – som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört.

Stockholm den 8 november 1983

På trafikutskottets vägnar
KURT HUGOSSON

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Rolf Clarkson (m), Birger Rosqvist (s), Claes Elmstedt (c), Olle Östrand (s), Wiggo Komstedt (m), Sven-Gösta Signell (s), Rune Johansson (s), Per Stenmarck (m), Margit Sandéhn (s), Sten-Ove Sundström (s), Görel Bohlin (m), Olle Grahn (fp), Sven Henricsson (vpk) och Bertil Jonasson (c).

Bilaga

Yttranden över motion 1982/83:1963

Rikspolisstyrelsen (1983-05-31)

Från de synpunkter rikspolisstyrelsen har att beakta finns intet att erinra mot bifall till motionen.

Vägverket (1983-08-31)

Som det framgår av motionen ligger vissa av de båda verkens arbetsuppgifter inom trafiksäkerhetsområdet mycket nära varandra. Det föreligger därför risk för dubbelarbete. Trafiksäkerhetsutredningen (TSU) diskuterade huruvida inte VV borde ges ansvar, befogenheter och resurser att handha den föreskriftsverksamhet som vägmärkesförordningen (VMF) förutsätter. TSU fann det emellertid principiellt felaktigt att en myndighet med kostnadsansvar för vägmärken också skall utfärda föreskrifter för desamma. VV:s uppfattning är att denna fråga inte är hindrande för en samordning.

Vid en samordning av VV och TSV bör möjligheterna till ett effektivare resursutnyttjande kunna förbättras genom att de tre för trafiksäkerheten så väsentliga faktorerna människa, fordon och vägmiljö behandlas inom ett och samma verk. Detta leder till en bättre helhetssyn och skapar ökade förusättningar för säkrare underlag vid val av olika trafiksäkerhetshöjande åtgärder.

Om VV och TSV skall slås samman är det väsentligt att utreda om hela TSV:s verksamhet skall sammanföras med VV eller om det finns bärande motiv till att vissa verksamhetsgrenar överförs till andra verk eller organisationer. Som exempel på sådana verksamhetsgrenar kan nämnas deltagande i flygande inspektion och kontroll av handeln med begagnade fordon.

VV och TSV har redan i dag ett gemensamt förvaltningskontor som handhar främst kontorsdriftsfrågorna för de båda verkens personal i Borlänge. Skulle de båda verken sammanföras torde ytterligare rationaliseringspotential finnas inom bl. a. områdena ekonomi och personaladministration. Sammanfattningsvis anser VV att det kan finnas fördelar med en samordning av VV och TSV. De direkta vinsterna är i dag svåra att kvantifiera men tillsammans torde de inte vara oväsentliga. Några avgörande skäl mot en samordning har verket inte funnit. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Mot bakgrund av det nu sagda föreslår vägverket

- att en utredning tillsätts med uppgift att närmare överväga en samordning av TSV:s och VV:s resurser,
- att utredningen klargör om hela TSV:s verksamhet skall samordnas med VV eller om delar av verksamheten bör överföras till andra verk eller organisationer,
- att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt.

Trafiksäkerhetsverket (1983-06-07)

Trafiksäkerhetsverket delar motionärens uppfattning att vägverkets och trafiksäkerhetsverkets uppgifter i väsentliga delar ligger varandra mycket nära. I andra väsentliga delar gäller detta också rikspolisstyrelsen, skolöverstyrelsen, socialstyrelsen, länsstyrelserna och i viss utsträckning också en del andra statliga myndigheter.

Det är mot denna bakgrund trafiksäkerhetsverket enligt instruktionen (SFS 1967:654, 2 §) är central förvaltningsmyndighet för ärenden som rör säkerheten i vägtrafiken när dessa inte hör till någon annan myndighet. Det är emellertid också bakgrunden till att det enligt instruktionen (3 §) särskilt åligger trafiksäkerhetsverket att verka för lämplig samordning av trafiksäkerhetsarbetet.

Samordningsuppgiften innebär i olika sammanhang ett betydande engagemang för en verksledning. Att fortsätta nuvarande engagemang och dessutom utveckla planeringen och samordningen enligt intentionerna i statsmakternas beslut 1982 (propositionen 1981/82:81 s. 87–88 och trafikutskottets betänkande 1981/82:19 s. 21) med en samtidig utökning av verksledningsansvaret till de båda nuvarande centralförvaltningarna i Borlänge, registeravdelningen i Örebro, 24 vägförvaltningar, 7 byggnadsdistrikt och 7 distrikt för förarprov, fordonsteknisk kontroll och trafiksäkerhetsinformation m. m. torde inte vara rationellt vare sig från väghållningssynpunkt eller allmän trafiksäkerhetssynpunkt.

Den ytterligare administrativa besparing som efter samlokaliseringen i Borlänge med gemensamt förvaltningskontor – för kontorsadministrativ service, personalmatsal, tjänstefordon m. m. – skulle kunna vinnas genom en sammanslagning av de båda verken torde i vart fall inte i någon nämnvärd grad kunna uppväga nackdelarna.

I övrigt vill verket endast hänvisa till de överväganden som ledde till bildandet av trafiksäkerhetsverket och som framgår av proposition 1967:55 (bl.a. s. 39 och 41) och statsutskottets utlåtande 1967:89 (bl.a. s. 4). Den sålunda beslutade organisationen och den 1975 genomförda samordningen med bil- och körkortsregistren torde verksamt ha bidragit till det internationellt sett relativt effektiva och samordnande trafiksäkerhetsarbetet i vårt land.

Statens väg- och trafikinstitut (1983-06-22)

Institutets styrelse har beslutat avstå från att lämna något yttrande.

Statskontoret (1983-08-24)

1 Allmänt

I rubr. motion konstateras att såväl vägverket (VV) som trafiksäkerhetsverket (TSV) har näraliggande uppgifter på trafiksäkerhetsområdet. Dessa uppgifter skulle kunna samordnas med såväl rationaliseringsvinster som bättre effekt i trafiksäkerhetsarbetet som följd. Motionären föreslår att riksdagen hos regeringen begär överväganden och förslag om sammanslagning av TSVs verksamhet med VVs.

Statskontoret anser att det finns starka skäl att överväga en samordning av myndighetsorganisationen inom vägtrafikområdet genom en sammanslag-

ning av TSV och VV. Därmed skulle en myndighet få det samlade ansvaret för vägtrafiken och därmed också säkerheten på vägarna. Avvägningen mellan framkomlighet och trafiksäkerhet skulle på det viset ske i ett sammanhang. Härvid kan nämnas att för luft- och sjötrafiken är säkerhetsfunktionen en del av resp. trafikmyndighet – luftfartsinspektionen inom luftfartsverket och sjöfartsinspektionen inom sjöfartsverket.

Med en sammanslagen organisation skull även risken för dubbelarbete minska. Möjligheterna till besparingar inom administrationen bör vidare vara goda, då TSV och VV är belägna på samma fastighet i Borlänge. Ett gemensamt förvaltningskontor finns redan i dag inrättat för samordning av vissa administrativa funktioner. I en sammanslagen organisation bör samordningen kunna utökas.

2 Några tankar om en ändrad uppgifts- och ansvarsfördelning

Enligt statskontorets mening skulle TSVs olika uppgifter kunna föras till annan huvudman, för vissa uppgifter även annan än VV. I det följande redovisas några översiktliga tankar om hur TSVs olika verksamhetsgrenar skulle kunna fördelas på andra organ.

Bil- och körkortsregistret

TSVs registeravdelning svarar för driften av det centrala bil- och körkortsregistret och är förlagd till Örebro. Länsstyrelserna är registeransvariga för bil- och körkortsregistren. Enheten får därför ses som ett serviceorgan framför allt till länsstyrelserna och polisen. Ett överförande av driftansvaret för det centrala registret kan göras förutom till vägverket även till rikspolisstyrelsen. Ett sådant överförande kan också innebära tekniska samordningsfördelar.

Föreskrifter och anvisningar

TSVs utfärdande av föreskrifter och anvisningar kan föras över till VV i analogi med hur detta arbete bedrivs inom luftfartsverket och sjöfartsverket. Såsom skett inom dessa myndigheter kan man också tänka sig en viss särställning för den ansvariga för säkerhetsfunktionen. Såväl flyg- som sjösäkerhetsdirektören har i verkens instruktioner fått viss speciell beslutanderätt för att ge erforderlig integritet gentemot transportfunktionen.

Informationsverksamhet

En uppdelning av informationsansvaret har föreslagits av trafiksäkerhetsutredningen (Ds K 1980:6). Riksdagen har tagit principbeslut att den pläderade informationen skall överföras från TSV till Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) och en överföring till NTF av informationsmedel har påbörjats. Kvar i statlig regi blir på sikt information om nya lagar och förordningar. Denna uppgift skulle kunna överföras till vägverket eller rikspolisstyrelsen.

Inspektionsverksamhet

Större delen av besiktningsverksamheten sker inom den regionala organisationen bl. a. genom s. k. flygande inspektioner i samarbete med polisen. Denna uppgift bör kunna övertas av polisen.

Vidare kan övervägas om verksamheten avseende typgodkännande skulle kunna överföras till den officiella provningsorganisationen.

Körkorts- och förarprovsverksamheten utförs till större delen inom den regionala organisationen. Uppgiften skulle kunna överföras till länsstyrelserna. Vissa centrala bestämmelser skulle då kunna utfärdas av rikspolisstyrelsen.

Övrigt

I detta sammanhang kan det också finnas anledning att överväga väg- och trafikinstitutets (VTI) ställning gentemot en sammanslagen myndighet. VTIs uppdrag kommer till helt övervägande del från VV och TSV.

3 Slutsats

Statskontoret tillstyrker att frågan utreds. Verket är därvid berett att på kort tid översiktligt belysa olika handlingsalternativ.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (1983-09-09)

I motionen framhålles att de båda verkens uppgifter i väsentliga delar ligger varandra mycket nära och att rationaliseringsvinster skulle kunna göras vid en sammanläggning av de båda verken. I motionen framhålles också att det är viktigt att söka undvika att dubbelarbete sker inom statliga verk.

NTF vill betona att en eventuell sammanslagning inte får leda till att trafiksäkerhetsarbetet minskar. NTF förordar att frågan skyndsamt utredes.

NTF vill i det här sammanhanget också framhålla att vad avser TSV:s informationsverksamhet har riksdagen beslutat att den pläderande informationen skall överföras från TSV till NTF. Detta sker under en treårsperiod och fr. o. m. budgetåret 1984/85 skall överföringen vara avslutad.

minab/gotab Stockholm 1983 75938